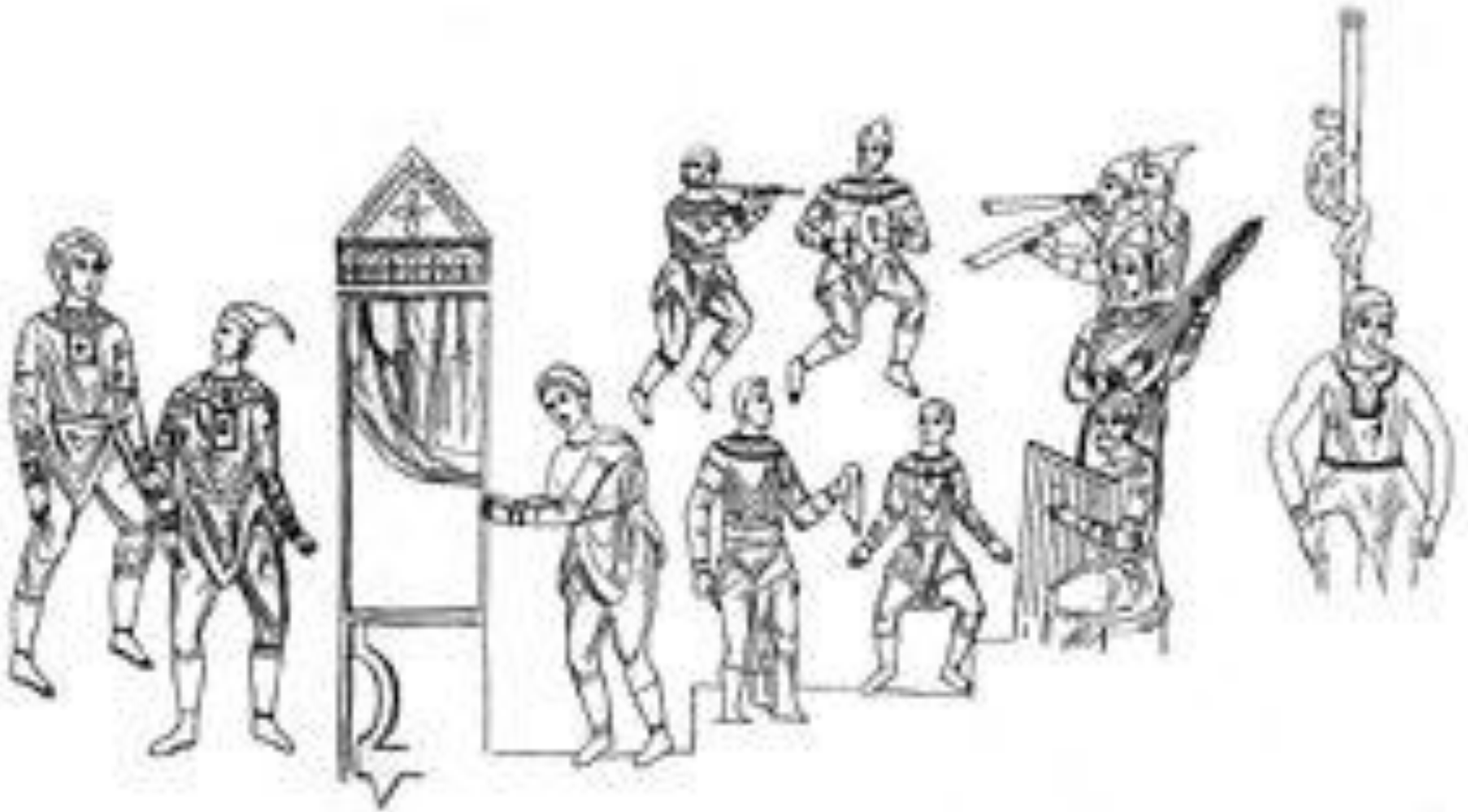

Виникнення, розквіт і занепад Скоморохів

Скоморохи виникли не пізніше середини XI століття, про це ми можемо судити з фресок Софійського собору в Києві, 1037 рік. Шкіряні маски скоморохів XII—XIV століть відомі з археологічних знахідок з Новгороду і Володимирів. Розквіт скоморошества припав на XV—XVII століття. У XVIII столітті, скоморохи стали поступово зникати під тиском царя і церкви, залишивши у спадок балаганів і райкам деякі традиції свого мистецтва. Скоморохи виступали на вулицях і площах, постійно спілкувалися з глядачами, залучали їх до

Музыканты и скоморохи. Прориси с фрески Софийского собора в Киеве. 1037 г

- У XVI—XVII століттях скоморохи почали об'єднуватися у «ватаги». Церква і держава звинувачувала їх у скоєнні розбоїв: «скоморохи, „совокупясь ватагами багатьма до 60, до 70 і до 100 чоловік“, по селах у селян „їдять і п'ють сильно і з клітей животи грабують і по дорогах людей розбивають“». У той же час в усній поетичній творчості російського народу відсутній образ блазня-розбійника, грабує простий народ. У будинках, особливо під час своїх бенкетів, росіяни люблять музику. Але так як нею стали зловживати, співаючи під музику в шинках, корчмах і скрізь на вулицях всякого роду сороміцькі пісні, то нинішній патріарх два роки тому спершу суворо заборонив існування таких кабачьих музикантів та інструменти їх, які попадуться на вулицях, наказував тут же руйнувати і знищувати, а потім і взагалі заборонив російським всякого роду інструментальну музику, наказавши в будинках скрізь відібрати музичні інструменти, які і були вивезені... на п'яти возах за Москву річку і там спалені.

Ф. Н. Рисс. Скоморохи в деревне.
1857

- У 1648-1657 роках архієпископ Никон домогся царських указів про повну заборону скоморошества, в яких говорилося про биття кийками скоморохів і їх слухачів, знищення скоморошнього інвентарю. Після цього «професійні» скоморохи зникли, але традиції скоморошества збереглися в традиційній культурі східних слов'ян, вплинули на складання билинних сюжетів (Садко, Добриня, переодягнений скоморохом на весіллі своєї дружини та ін), звичаїв ряження, народного театру («Цар Максиміліан»), весільний і календарний фольклор. Згодом скоморохи перетворилися в ведмежатників, лялькарів, ярмаркових увеселітелів і балаганщиків.